

id 1621
C-2 3/03/1967

STADS EN DORPSGEZICHTEN EX ART. 20 MONUMENTENWET

ELSPEET, gem. Ermelo.

Toelichting.

Het voorgestelde dorpsgezicht omvat het op de bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg tek. 090) door een stippellijn begrensde gebied.

Elspeet is een van de weinige oude nederzettingen op de Veluwe, waarvan althans in een gedeelte van het dorp het historische karakter goed bewaard is gebleven. De plaats bestaat vanouds uit verspreid liggende boerderijen, omgeven door akkers en weilanden. In het grootste gedeelte van het dorp is het oorspronkelijke karakter door de veranderingen, die de moderne tijd met zich meebracht, goeddeels verloren gegaan. Even ten noorden van de eigenlijke dorpskern echter treft men de oude nederzettingsvorm nog onveranderd aan. Enkele boerderijen, waarvan er één met ankerdatering 1690 aan de Huns peterweg, vormen hier met hun bijgebouwen en de aansluitende akkers een groep, waarvan het karakter kenmerkend is voor het oude Veluwedorp. Door de goede kwaliteit van de bebouwing en de vrijwel ongeschonden ruimtelijke structuur is het geheel van een niet te miskennen oudheidkundige en schoonheidswaarde. Derhalve wordt bescherming krachtens art. 20 van de Monumentenwet voorgesteld.

In het beschermingsvoorstel zijn mede opgenomen de westelijk aansluitende akkers, die onmisbaar zijn voor het landelijke aspect, en beschouwd vanuit de structuur van de boerenplaatsen met de hoeven in één verband moeten worden gezien. Van de Nachtegaalweg af heeft men over de akkers een prachtig gezicht op de boerderijen, die aan de Huns peterweg gelegen zijn. Dit veld dient derhalve onbebouwd te blijven. Een monument van landelijke bouwkunst van bijzondere aard vormt een oude schaapskooi gelegen aan de noordzijde van de Stakenbergweg. Oudtijds trof men in de dorpen op de Veluwe vele schaapskooien aan; zij bepaalden mede het aspect van deze nederzettingen. Het is een

gelukkige omstandigheid dat in het voor bescherming in aanmerking komende gebied aan de noordzijde van Elspeet ook zulk een schaapskooi gelegen is, die zich in oorspronkelijke staat bevindt.

Het voorstel tot bescherming heeft voornamelijk ten doel de handhaving van het oudheidkundig en esthetisch aspect van bedoeld conglomeraat, waarbij een algehele bevroezing niet wordt beoogd.